

Naujienu Antroji Dalis

NR. 794

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XXII METAI

Lietuvos status quo ir perspektyva

Susibūrimuose dar dažnai tenka išgirsti ginčus aiškinant, kad dabar Lietuvoje esamoji valdžia yra lietuvių ir tik dalinai Sovietų Rusijai priklausanti; jos vyriausybės priešakyje yra valstybės prezidentas J. Paleckis, kuris turi ir ministrų kabinetą. Eventualiai nepriklausomybės atgavimas taip pat vyksias labai lengvai, nes, atsiradus laisvės prošvaistėms, visi versis į laisvę ir priešą naikinsią.

Jau daug kartų spaudoje buvo aiškinta esamoji Lietuvos padėtis, tačiau, girdint kai kurių žmonių klaidingą supratimą, atrodo, verta dar kartą šiuo klausimu pakalbėti.

Visoje Sovietų Rusijos imperijoje vyriausias organas yra vadinamoji Komunistų - bolševikų partija. Vadinamose respublikose ir autonominėse srityse yra jos skyriai, tačiau skyriais nevadinami, bet tartum savarankiškais vienetais.

Lietuvoje komunistų - bolševikų partijos skyrius oficialiai vadinamas Lietuvos komunistų partija, kuri turi centro komitetą. Komiteto priešakyje yra partijos sekretorius (mūsiškai pirmininkas). Juo esąs A. Sniečkus. Sniečkus turi padėjėją, faktiškąjį Lietuvos valdytoją, rusą. Nors logiškai galvojant, šis rusas turėtų paklusti Sniečkui, bet tikrumoje padėjėjo įsakymai Sniečkui privalomi. Šis centro komitetas yra aukščiausioji valdžia Lietuvoje, kitaip tariant, partijos sekretorius Sniečkus yra Sovietų imperijos skirtas Lietuvai gubernatorius, o komitetas — gubernijos valdyba.

Oficialioji Lietuvos valdžia, klusniausias kompartijos tarnas, yra Lietuvos TS Respublikos Aukščiausioji Taryba su jos prezidento pirmininku J. Paleckiu priešakyje. Šios tarybos nariai — kompartijos nariai. Betkoks prieštaravimas ar nepaklusnumas partijai, dažnai atneša mirtį. Visi tarnautojų paskyrimai partijos aprobuojami, o aukštesnių vietų — turi būti partijos nariai.

Jau 1940 metais Lietuva buvo jėga inkorporuota į Sovietų imperiją ir rusų valdoma. Carų Rusijos imperija buvo padalinta į gubernijas ir sritis, o esamoji Sovietinė — į respublikas, autonominius kraštus ir sritis. Carai nesivaržė ir imperijos dalis pavadino tikraisiais vardais, sovietai gi, išniekinę patį komunizmą, darbininkų - valstiečių vardu naudodamiesi, "tiesa" ir klasta prisidengdami, okupuotiems kraštams davė respublikų — valstybių vardus. Tai tikra ironija. Respublika yra valstybė, kurios suverenumas priklauso piliečiams ir jų išrinkta valdžia, deleguota teise, vykdo val-

dymą. Tiesa, ir Sovietijoje vykdomi rinkimai: kompartija sudaro kandidatų sąrašą, o piliečiai tą sąrašą į urną įmeta. Jau bauriau rinkimus išniekinti negalima.

Sovietų melu ir klasta įvykdyta svetimų kraštų okupacija, pasauliui žinoma; žinomi ir šių XX amžiaus tironų kėsiai, tačiau pasaulio galiūnams jie, atrodo, malonūs, nes su jais kalbamasi, bendraujama, prekiaujama, ko nesibučiuojama, o tie tik į kumštį juokiasi ir už nuogaros peilį laiko.

Šiandien Lietuva vadinama Lietuvos Tarybų Socialistine Respublika, Tarybų Socialistinių Respublikų Sąjungoje valstybė, bet be valstybinių teisių. Šią tiesą galima matyti ne tik iš anksčiau žinomų faktų, bet ir iš 1965 m. spalio 3 d. Vilniuje išleistos "Tiesos" Nr. 233 (6892), kuriame paskelbta spalio 2 d. Maskvoje — Kremliuje TSRS Aukščiausios tarybos prezidento pirmininko A. Mikojevo ir sekretoriaus M. Georgadze pasirašyti įstatymai ir nutarimai.

TSR įstatyme "Dėl pramonės valdymo organų sistemos pakeitimo ir dėl kai kurių kitų valstybės valdymo organų pertvarkymo" 1 str. pasakyta: "Įsteigti šias TSRS sąjungines - respublikines ministerijas." Išvardinta įvairiausios ministerijos.

Čia atkreiptinas dėmesys į tai, kad nesifiloma tą padaryti, bet įsakoma ir įstatymo antraštėje posakį "... dėl kai kurių kitų valstybės valdymo organų..." Iš šio posakio matome, kad TSR Sąjunga yra valstybė, o jėga prisijungti kraštai laikomi tik respublikomis, bet ne valstybėmis. Todėl sovietų pavartoto žodžio "respublika" nereikia suprasti tikrąja jo reikšme: kur kraštas vadinamas TS Respublika, reiškia, jog tas okupuotas kraštas buvo nepriklausoma valstybė arba galėjo būti valstybe.

LTSR Aukščiausiosios tarybos prezidento pirmininkas J. Paleckis ir sekretorius S. Naujalis, vykdydami TSRS Aukšč. tar. prez. įsakymą, 1965 m. spalio 21 d. pasirašė ir spalio 23 d. Vilniuje leidžiamoje "Tiesoje" Nr. 250 paskelbė savo atitinkamus įstatymus ir nutarimus.

Iš konstitucijos 48 str. pakeitimo matosi, kad "Prie Lietuvos TSR respublikinių Ministerijų priklauso šios Ministerijos: Automobilių transporto ir plentų; Kaimo statybos; Socialinio aprūpinimo; Statybos; Švietimo; Viešosios tvarkos apsaugos; Vietinės pramonės". Kitos, 15 ministerijų, priklauso prie sąjunginių - respublikinių ministerijų. Šių ministerijų tarpe yra ir užsienio reikalų ministerija, bet (Nukelta į 2 psl.)

Dvidešimties metų gražuolė Nancy Bernard išrinkta Amerikos 1966 metų Medvilnės Gražuolė. Jai teks važinėti po įvairias Europos valstybes ir aiškinti, kokia gera yra Amerikos medvilnė.

JUOZAS ERETAS

Užduotinis mūsų tremties charakteris

Liūdna, jei mūsų gabumus vilgo skausmo ašaros, bet dar liūdniau, jei juos aptaško pertekliaus taukai

Straipsnis paimtas iš Dr. Juozo Ereto Londone ką tik išleistos brošiūros "Tremties lietuvių idėjų sukuryje". Ta brošiūra yra Dr. Ereto reikšmingų svarstymų vardu "Tremtis — praeikimas ar uždavinys?". Tolimesnis tęsinys. R. e. d.

Iš viso to aišku, kad mes savo indėlių į naujai kuriamą kultūrą tegalime įnešti eidami lietuviškuoju keliu, t. y. savąja kalba. Daugeliui gal atrodo, kad tai per kieta sąlyga ir dėlto nėra labai linkę daryti tokią auką. (Lyg motinos kalbos ugdymas bei išlaikymas būtų kokia nemaloni pareiga). Taip manantiems reikia priminti, kad egzilis visuomet yra sinonimas aukai. Taip tremtį suprato kilniaširdis Mazzini (1805-1875), vadindamas ją sacrificio, dėl kurio jis pats išsižadėjo šeimyninės laimės, turto, garbės. Iš mūsų niekas nereikalauja tokio pasišven-timo; tačiau be aukos neapsieisime.

Kitas emigracijas žlugdė bėdos, neturtas, alkis; mums gi, paradoksiškai, pavojus gresia nuo migdančio gerbūvio, nuo užliūliuojančio pertekliaus. Bet mūsų turtai tebus dėmė bei nuodėmė, jei jie nėra panaudojami tremties mums uždedamoms pareigoms atlikti. Įsidėmėkime, kad tas, kuris pinigais ima galvoti, greit pinigams ims ir gyventi. Tuo būdu pasiners tame veltėdiškame miesčioniškume, kuris žudo mūsų talentus, pakerta mūsų užsimojimus ir silpnina net fizišką mūsų atsparumą. **Liūdna, jei mūsų gabumus vilgo skausmo ašaros, bet dar liūdniau, jei juos aptaško pertekliaus taukai.** Ko mes, laisvėje gyvendami, verti, jei tą užmirštame? Sprendžiamą atsak-

kymą mums duoda nuostabus mūsų tremties pobūdis.

Būdavo, kad išvykdavo pavieniai asmenys: politikai, rašytojai, mokslininkai, filosofai. Būdavo, kad išvykdavo ištisi sluoksniai: hugenotų pramonininkai, švabijos amatininkai, Prancūzijos aristokratai. Tačiau emigrantų istorijoje nėra atsitikę, kad būtų išvykusi kuone visa tautos inteligentija, kuone visi krašto krikščioniškąją galvoseną formuojantieji. Tai atsitiko mūsų atvejuje. Šis nuostabus mūsų tremties pobūdis negali būti aklos pripuolamybės vaisius. Savaimė peršasi mintis, kad mus išvedė aukštesnė ranka, skirdama mums tą uždavinį, kurio šiuo metu negali atlikti tėvynėje dvasiškai kalinamieji.

Tikrai, ar mūsų tremtis tik neturi užduotinio, tiesiog mistiško charakterio? Juk reikia žinoti, kad istorija nėra beprasmiskas riedėjimas į nežinią. Mūsų gyvenimas nėra beviltiškas graibstymasis tamsybėje. Istorijos kelias yra Dievo kelias. Jei šis kelias mums ir nevisuomet aiškus, tai priklauso nuo mūsų žvilgsnio ribotumo bei nesugebėjimo įžiūrėti tos visumos, kuri pačiam Kūrėjui nuo amžių yra aiškesnė už saulę.

Mes greičiau būsime linkę pasiaukoti, jei atsiminsime, kad tėvynėje likusieji neša kur kas sunkesnę našą negu mes, būtent, vidaus egzilio bėdą. Juk

(Nukelta į 3 psl.)

LIET. STATUS ...

(Tęsa iš pirmo pusl.)

kokios gi jos funkcijos? Kaip valstybės ministerija ji negali veikti, nes su Lietuva susijusius klausimus užsienyje sprendžia imperijos ministerija. Gal būt, ji veda susirašinėjimą su imperijos sudėtyje esamomis "respublikomis". Keisčiausia, kad yra ir gynybos ministerija. Lietuvai turėti savo tautinę kariuomenę neleidžiama, tad kuriems galams toji ministerija reikalinga? Lietuviai karinę prevolę atlieka sovietinėje kariuomenėje Rusijoje. Aišku, šią ministeriją gali valdyti tik rusas ir jos paskirtis esanti naujokus ir atsarginius registruoti. Nepriklausomybės laikais tą darbą atlikdavo apskričių komendantūros.

Lietuvai skirtos įstaigos, vadinamos ministerijomis, turi rūpintis kaimų statyba, vykdyti vietinio pobūdžio statybas, rūpintis vargšais, taisyti batų, loptyti drabužius, bet tam tikslui reikalinga medžiaga, rusų rankose. Dėl to kartais nebaigtas statyti namas jra, griūva, nėra medžiagos jiems užbaigti; žmonėms trūksta drabužių, apavo ir kitų būtiniausių reikmenų, nes tiems daiktams labai plačiai atidarytos durys į plačiąją "visko turinčią" rusų tėvynę.

Lietuvos vaikus išmokyti skaičiuoti ir rašyti privalo lietuviai, bet toliau lavinti, kultūrinti — rusas arba kolaborantas, nes kultūros ministerija sąjunginė — respublikinė. Viešosios tvarkos apsaugos ministeriją reikia suprasti kaip milicijos ministeriją, bet miliciją gi valdo rusai. Greičiausiai ši ministerija esanti kiemsargių, fabriku sargų ir šlavikų, nes jų kadras labai didelis.

Iš seniau žinome, taip pat iš sovietinės ir savos spaudos, laiškų ir kalbų, kad į Lietuvą iš Sovietijos privežta ir privažiavusių labai daug įvairiausių "kultūrintojų" ir "nepakeičiamų specialistų", dėl kurių daugybės miestuose ir miesteliuose jau buto lietuviai negali gauti. Ne visose įstaigose, stotyse, traukiniuose, autobusuose ir uostuose lietuviškai susikalbėsi, mokykloms trūksta lietuviškų vadovėlių. Tas labai ryškų Vilniuje. Daug pristeigta ne tik rusiškų, bet ir lenkiškų, kaikur gudiškų, mokyklų. Jau daug Vilniuje atlietuvejusių gyventojų, vėl krypta į lenkiškumą. Lenkiškose ir gudiškose mokyklose mokoma ir lietuvių kalbos, bet mokiniai mieliau mokosi rusų — lietuvių kalbą ignoruoja. Vilniuje lenkiškose mokyklose, jei lietuvių kalbos mokytojas mokiniui parašo blogą pažymį, mokytoją iškolioja ir dažnai apmuša.

Iš sovietinės spaudos galima įsitikinti, kad jau labai dažnas Lenkijos įvairiausių kultūrintinčių, švietėjų ir kitų turistų Vilniuje lankymasis. Užsilikę lenkų kunigai verčiasi sena jiems įprasta lenkinimo politika: jie ir dabar sako "nasza swiąta polska wiara". Į Lietuvą privežtos

2 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, JANUARY 8, 1966

ir vietoje prispausdintos lenkiškos literatūros yra gal ir ne mažiau kaip lietuvių kalba. Faktinosios Lietuvos valdžios lenkų tautinė veikla labiau toleruojama, negu lietuvių. Nors platinama lenkų literatūra ir režiminė, tačiau lenkų veikėjams ir sulenkėjusiems labiau priimtina, negu lietuviška. Susidaro įspūdis, kad lenkams rūpi Vilnius gyventojus lenkinti arba bent lenkiškumą išlaikyti. Lenkai su lietuviais tik tiek kooperuoja, kiek mato iš to naudos. Lenkijoje, Amerikoje ir kitur jie reikalauja, kad Vilnius ir Lvovas turi grįžti prie Lenkijos, taip ir Lietuvoje jų skleidžiama mintis, jog Vilnija turinti glaustis prie "motinos".

Na, gal jau nėra taip juoda, kaip atrodo, tačiau įspūdis vertas dėmesio.

"Naujienose" buvo rašyta, kad Lenkijos kardinolas Višinskis laišku prašė Vokietijos vyskupų dalyvauti Lenkijoje ruošiamame 1000 metų krikščionybės įvedimo sukakties minėjime, kartu primindamas vokiečių padarytas lenkams skriaudas. Vokiečių vyskupai atsakydami laišku pripažino, kad praelyje vokiečiai lenkus nuskriaudė ir pažadėjo pataisyti tarp abiejų tautų santykius. Įdomu, kada Lenkijos vyskupai pripažins lenkus skriaudusius ir skriaudžiančius lietuvių tautą? Tūkstantmetinio krikščionybės įvedimo minėjimo proga, rožos, lenkai turėtų, kaip katalikai, atlikti visuotiną išpažintį, prisipažinti visą laiką skriaudę Lietuvą, atsisakyti nuo visų ne teisėtų į Lietuvą reiškiamų pretenzijų ir nuoširdžiai atgailauti. Po tokio gesto jie tikrai galėtų tikėtis lietuvių nuoširdžios draugystės. Tačiau neįtikėtina, kad lenkai tą padarytų.

Lietuvoje esamasis režimas yra labai tvirtas, todėl kokių nors pasikeitimų tikėtis neįmanoma. Faktai rodo, kur sovietai koją įkelia ir įveda savo tvarką, visos iliuzijos leisvei ir geresniam gyvenimui turi išnykti. Tik karas padėtų gali pakeisti. Bet kas karo nori?

Karo niekas nenori, bet nuolatine politinė įtampa ir maži karai rodo, kad III Pasaulinis karas įvyks. Kada įvyks, šiandieną kas žin ar gali kas atspėti. Jis bus žiaurus, nes susikibs galingiausios pasaulio jėgos, su baisiais atominais ir kitais dar nežinomais ginklais. Kova vyks žūbtūtinė. Vakarų kultūringoji karo vadovybė gal baisių ginklų ir nenaudotų, bet Rytų komunistinės tironijos vadai neiškęs jų nepanaudoje. Kas karą laimės — niekas negali pasakyti. Mes galvojame, kad turėtų laimėti Vakarai.

Šiandien galingiausia pasaulyje valstybė skaitoma JA Valstybės. Kas žin ar galima tuo abejoti? Bet kas žin ar galima tvirtinti, jog jų užnugaris tvirtas? Įvykiai Alabamoje, Los Angeles, New Yorke, Šiaurinėje ir Pietinėje JAV dalyje, elektros stočių gedimas ir kiti panašūs reiškiniai leidžia spėlioti, jog užnugaris labai miglotas. O kiek valstybės viduje rozenbergų, sobolevičių, fukų, bimų, mi-

JOSE RIBERA

Filosofas (tapyba)

zarų ir jiems panašių, kurie be atvangos zulina valstybės pamatus? Tartum vėžys ardo valstybės sveiką kūną. Įvykus kokiam sukretimui, jie savo velniškai mašiniškai leistų veikti pilnu tempu.

Karo atveju mūsų dėmesys būtų daugiausia nukreiptas į įvykius Europoje ir stebėtume, kaip karas liestų Lietuvą. Metus žvilgsnį į žemėlapi, šurpiai atrodo. Net ir ne strategui suprantama, kad Sovietų Rusijai nugalėti, stipriausias smūgis nukreiptinas į Pabaltijį ir Balkanus, veržiantis į Maskvą. Sovietai tą gerai žino, todėl jie šiose vietose sukonzentravę didžiules jėgas. Baltijos jūroje turi povandeninių laivų bazes, stiprią krantų artileriją, raketų bazes ir daug aerodromų. Laisvų pasaulio kraštų jėgoms prasižvelti yra labai sunku. Jei didysis smūgis būtų nukreiptas per Pabaltijį, ginklų ugnis jei visai šių kraštų nesunaikintų, tai gerokai apgriautų ir daug gyventojų žūtų. Jei laisvasis pasaulis turėtų labai galingą aviaciją, galėtų aplenkti Pabaltijį ir išmesti desantus į Gudiją, Ukrainą — atkirsti Vakaruose esančias sovietines jėgas nuo centrinių tiekimo bazių. Laisvės ištroškę okupuotų kraštų gyventojai išvystytų partizaninę kovą ir ten esamas sovietų armijas paraližuotų. Būtų baisios skerdynės.

Laisvajam pasauliui išlaisvinti pavergtas tautas, kiekviena griebtusi atstatyti savo nepriklausomą valstybę. Nėra abejonių, kad tarp jų kiltų maži karai dėl ginčijamų teritorijų. Tas ypatingai palietų Lietuvą.

Dabar, kai dar nieko nėra, jau gūdai ir lenkai reiškia pretenzijas į Lietuvą, tai kas tuomet vyktų — ir be paaiškinimo aišku. Ką gūdai darytų, sunku pasakyti, bet lenkai tikrai pirmiausia šoktų Lietuvą okupuoti. Čia negali būti jokios kontroversijos. Tokią prielaidą jau yra padarę ir a. a. Kipras Bielinis. Lenkijai tą įvykdyti būtų nesunku, nes ji jau dabar turi savo apginkluotą tautinę kariuomenę, o Lietuva — net savo milicijos neturi.

Iš viso šio samprotavimo išvada: esamasis Lietuvos status quo nepajudinamas ir perspektyva liudnoka. Tad kas darytina? Būtų gerai, kad į šį klausimą atsakytų tie, kurie prieš ką nors darant tyli, bet po post

factum moko ir prickaištus daro.

J. Mažiukas

TEXTILE CENTER

Headquarters for
Upholstering Materials
of all kinds
Draperly and Dress Materials
of the latest design
Woolens, Plastics and
Leatherettes
Special reductions given to ship to
your relatives in Europe.
2547 W. Division St.
Chicago — ARmitage 6-4346

NEŠIOJAMAS DEGUONIES TANKAS
GYVYBEMS GELBĖTI

Yra labai svarbu turėti namuose ar įstaigoje mūsų gamintą 100% deguonies tanką. Jis ypatingai reikalingas turistams širdies ligų ar kenčiantiems dėl įvairių kvėpavimo takų ligų.

Visuomet galėsite suteikti pirmąją pagalbą tuojau pat istikus nelaimet. Nelaukite, dar šiandien užsisakykite. Kreipkitės į mus su pasitikėjimu, atsiųsdami mums čekį ar money orderį \$6.95 sumai.

Dėl smulkesnių informacijų skambinkite telefonu

RO 2-7467

arba rašykite angliškai

NATIONAL DYNAMIC CO.,
Emergency Service
P. O. Box 126, Dept. L.
Chicago, Ill. 60650

CHICAGOS SVARIAUSIAS IR
MODERNISKAUSIAS DARZAS
BUČO DARZAS
WILLOW WEST INN
AND PICNIC GROVE
83rd and Willow Springs Road
WILLOW SPRINGS, ILL.

RECEPTŲ
SPECIALISTAI

J. ir J.

PHARMACY

ROBERT KOVERA
ARLENE AZUKAS

Jūsų registruoti vaistininkai
IMPORTUOTI KVEPALAI IR
MAX FACTORS KOSMETIKA
ANGLIŠKI SVEIKINIMAI IR
SVEIKINIMO KORTELES
ĮVAIRIOM PROGOMS.

DANA kvėpalai ir odekolonai.
FABERGE kvėpalai ir odekolonai
įvairių rūšių.

Fanny May saldainiai.

2557 West 69th Street
TEL. PR 6-4363

SKAITYK PAT'S IR PARAGINK

KITUS SKAITYTI

N A U J I E N A S

UZDUOTINIS . . .

(Atkelta iš 1 psl.)

jie, negalėdami pasprukti nuo okupantų, buvo priversti emigruoti į save. Kokia čia slepiasi tragika! Sąmoningesnieji iš jų turi aiškų savo tautinės pareigos supratimą, vienok jų burna užčiaupta. Jų jėgos paliktos nakčiai, slėptuvėms, vienatvei, ir niekas nežino, kada jos vėl galės grįžti į viešumą, į pripažinimą ir garbę. Jie, žinoma, gali parsiduoti ir imti parafrazuoti okupantų šūkius, apdailinti jų lozungus, pasaldinti įsakymus. Bet ar tai kūryba? Pažvelkime tik į vokiečių literatūrą nacių galybėje: Krašte pasilikusieji, nors daug turėjo rašyti, tačiau beveik nieko nesukūrė, nes jiems trūko svarbiausios sąlygos — laisvės. Todėl tikrųjų talentų mes turime ieškoti tremtyje. Ten juos ir randame: Tomą Mann, Hermanıną Hesse, Robertą Musil ir tolygius, nors tremtyje kiti ir baisiausiai vargo.

Ar nėra taip ir su mūsų literatūra? Juk ką dar bolševikijoje yra sukūrę Salomėja Nėris ar Putinas? O jų įpėdiniai? Ar jie yra parašę nors vieną veikalą, kuris pergyvens sovietinio režimo griuvimą? Tą gablesnieji lyrikai puikiai supranta ir dėlto kaip įmanydami priešinasi okupantų užmačioms grožinę literatūrą paversti jų tarnaitę. Kiek kitaip su kai kuriais romanų rašytojais, kurie pasidavę ideologiniam bei politiniam spaudimui, ėmė vaizduoti "likimą tos lietuvių lautos dalies, kuri prieš propagandos suklaidintą ir nesupratusi didžiųjų revoliucinių pertvarkymų, pasitraukė į Vakarų".*)

Tačiau laisve besidžiaugiantieji turi žinoti, kad ji tėra sąlyga nekliudomam darbui ir kad šita darba mums reikia atlikti.

Kad emigracija mums skiria tikrą uždavinį, matyti, tarp kitko, ir iš to, kad aukštesnė ranka mums ne tik paruošė vietą svetur, bet parinko vietą laisvėje. Laisvė visomet įpareigoja. Mums ji pirštų prikišamai įpareigoja dirbti tą darbą, kurį dirbti neleidžiama likusiems, apie kuriuos draikosi marksizmo rūkai ir kuriuos šaldo žvabūs rusų nacionalizmo vėjai.

Mes tad esame okupuotųjų pavaduotojai: jų minčių mintytojai, jų idėjų įkūnytojai, jų planų realizatoriai. Jie šilčiausiai savo jausmais mus atmena ir į mus sudeda savo viltis. Tai suprantama, nes vidinė emigracija teisingai gali statyti reikalavimus emigracijai svetur. Mes negalime jų apvilti, nes tai reikštų moraliai juos žudyti. Aišku, kad žymi jaunesniųjų dalis yra patekusi į marksizmo pinkles. Bet taip pat aišku, kad kritiškieji bei kūrybiškieji iš jų ilgainiui bodėsis tos bedvasės sausros ir trauksis iš tų beidėjiškų dykumų. Ir jų atsitraukimas bus juo galvalingėsni, juo ilgiau ir grubiau jie bus priversti smilkyti svetimiems dievams.

*) Taip rašė 1964 m. rugsėjo mėn. 6 d. "Tiesoje" D. Šniukas, visuomenės pristatydamas M. Jackečiaus knygą "Brandenburg Vartai", kurioje — panašiai kaip ir V. Sirijos Giros roma-

Nei pora metų nepraėjo nuo Chruščiovio siautėjimo Maskvos dailininkų parodoj, o jau ir Lietuvoj, — toj pačioj komunistų kontroliuojamoje spaudoje, kuri anuomet N. Chruščiovio išsiplūdimus skelbė Lietuvos menininkams kaip vienintelius sektinus dėsnius meno kūryboj, — prasidėjo visai kitokios kalbos apie meną.

Anuomet Chruščiovas šiek tiek naujoviškesnius paveikslus vadino teplione, nuo kurios, esą, jam vidurius suka. Gavo tada pylos ir menininkų tarybos, kam drįso įsileisti į parodą tokius "liaudžiai svetimus ir nesuprantamus paveikslus".

Dabar, kai Chruščiovas iš "visko" pavirto "nieku", net Vilniaus Komjaunimo Tiesoj drąsiai niekina tokias nuomones apie meną, kuriose dar pasitaiko Chruščiovo pažūrų aidai. Prieš kiek laiko toj Komjaunimo Tiesoj (1965, 225) poetas M. Martinaitis — gal radęs kieno kito parašytą nuomonę, o gal ir N. Chruščiova prisiminęs — rašė, kad meno kūriniai tai ne šiaulių Elnio (buv. Nurikų) fabriko pagaminti batai. Esą, jei žmonės kurio modelio batų neperka, tai fabrikas turi skaitytis su jų skoniu ir nepatikusį modelį išmesti, — gaminti, kas pirkėjams patinka. Bet, esą, jeigu koks diletantas kokį sekmadienį neturėdamas kur nusidaužti užklysta gal pirmą kart gyvenime dailės parodon ir jos svečių knygon įrašo nuomonę, kad pamatęs tik teplionę, tai tas dar nereikiškia, kad menininkai tuojau turi jį klausiti, kas gi būtų ne teplionė, ir skubėti kurti pagal to diletanto skonį.

Kiek anksčiau toj pačioj Komjaunimo Tiesoj vienas skaitytojas dėstė pageidavimus, kad menas turis būti prieinamas liaudies masėms, turis būti joms suprantamas be specialaus pasiruošimo. Ta proga tas skaitytojas visai chruščioviškai apibarė ir menininkų tarybas, kam jos propaguojančios "liaudžiai tolimą" meną.

Ir tą pažūrą poetas Martinaitis suniekino: nuo kurio gi meto tapybai žiūrėti nereikia pasiruošimo? Literatūrą suprasti, sako, mokomės mokyklose vienuolika metų, maždaug po pamoką kasdien, tai kodėl tapyba turi būti tik tokia, kurią būtina suprastų kiekvienas analfabetes?

Priešingai, — sako poetas,

ne "Štai ir viskas" — autorius bando atvaizduoti inteligento gyvenimą tremtyje. Nesunku suprasti, kad tai užsakytas bei diriguotas darbas, kuriame politika su propaganda nustelbia meną. Kur laisvės nėra, ten nėra ir meno.

PETRAS RIMŠA

Lietuvos Artojas (skulptūra)

"TEPLIONĖ" IR MENAS

dailininkų gynėjas nuo arogantiško minios teismo, — žiūrovas klysta, "jei griežtai pasisako prieš naują tapybos techniką, išraiškos priemones, visai neanalizuoja, kiek jos tinka šių dienų turinui išreikšti".

"Šiandieninė tapyba", — toliau tęsia M. Martinaitis, — "nori atskleisti, ką mes patys ne visuomet matome, nepastebime, pro ką dažnai praeiname. Meno nereikėtų, jeigu jis kalbėtų tik apie tai, kas jau seniai visiems žinoma".

Ligi šiol sovietiniai meno kritikai — partijos generalinės linijos reiškejai — gąsdino žiūrovus ir dailininkus vakarietiško dailės kūrybos formalizmo — abstrakcionizmo baubu. Martinaitis pavaizdavo to gąsdinimo išauklėtą trafaretinį samprotavimą: "tai, kas nepasiruošusiam žiūrovui nesuprantama — visai neturi teisės egzistuoti, už tos ribos prasidedanti meno profanacija, arba... abstrakcionizmas (!)".

Tokiame samprotavime glūdis vidujinis prieštaravimas: "kai kurie žiūrovai (priekaištuoja žiūrovams, o pataiko partijos ideologams. E. red.) neva pasirodydami prieš šiandieninėje tapyboje vyraujančią formalizmą, patys tampa formalistais, reikalaudami kaikurių išraiškos priemonių sugražinimo į daile. Mes žinome, kiek netolimoje praeityje kainavo mūsų menui reglamentavimas formos elementų, kurie taip disonavo su nauju turiniu".

Išvadoje M. Martinaitis dar kartą grįžo prie "liaudiškos" (ir

chruščioviškos) kritikos, pabrėždamas, kad — "per visą atsiliepiamų knygos puslapį užrašyti "Teplionė" nereikia nei didelio proto, nei skonio... Mums patiems teks atsirinkti tikrąsias meno vertybes, kad jų paskui niekam neatiduotume, kad jos taptų mūsų amžina nuosavybe".

Toki pasisakymai lyg liudyty, tartum lietuviai kultūrininkai Lietuvoj būtų beatgauną kultūrinę nepriklausomybę, tai yra galimybę matuoti kultūrinės vertybes ne Maskvos, ne partijos, o savu mastu.

Yra, tačiau, žymių, kad drąsesni pasisakymai Lietuvoj pasigirsta dar tik tada, kai kas nors panašu ataidi iš Maskvos. Taip dedas nebe pirmą kartą, todėl ir nežinia, ar ilgam. (E)

LENGVI PASISKAITYMAI ZIEMOS VAKARAI

Kas atsis Naujienoms vieng dolerį, tai gaus paštu 900 puslapių lengvų ir įdomių pasisakymų:

1. Vincas Krėvė-Mickevičius. Rašytojo 70 metų sukaktis — 187 psl.
2. Emile Zola, Darbas — 291 psl.
3. James Allen, Iš širdies, St. Biežio vertimas — 53 psl.
4. M. Konopnickos, Pagal įstatymus — 159 psl.
5. Barbora Ubryka — 118 psl.
6. Jonas Vadis, Okultiniai patyrimai — 143 psl.

Pinigus prašome siųsti tokiu adresu:

NAUJIENOS,
1739 So. Halsted Street,
Chicago 8, Illinois.

SLA SUSIVIENIJIMAS LIETUVIŲ AMERIKOJE

SLA — jau 80 metų tarnauja lietuvių visuomenei ir išmokėjo daugiau kaip SEPTYNIUS MILIJONUS dolerių savo apdraustiems nariams.

SLA — didžiausia lietuvių fraternalinė organizacija — duoda gyvybės apdraudą ir ligoje pašalpą, kuri yra pigi, nes SUSIVIENIJIMAS neieško pelno, o teikia patarnavimus savitarpinės pagalbos pagrindu.

SLA — jau turi daugiau, kaip tris su puse milijono dolerių kapitalą, tad jo apdrauda tikra ir saugi. Kiekvienas lietuvis čia gali gauti įvairių klasių reikalingiausias apdraudas nuo \$100.00 iki \$1,000.00.

SLA — jaunimui duoda gerą Taupomąją Apdraudą - Endowment Insurance, kad jaunuolis gautų pinigų aukštojo mokslo studijoms ir gyvenimo pradžiai.

SLA — duoda VAIKAMS ir jaunuoliams labai pigią TERM apdraudą: už \$1,000.00 apdraudus tik \$3.00 mokesčio metams.

SLA — AKCIDENTALĖ APDRAUDA naudinga visokio amžiaus asmenims, rekomenduojama lietuviškų KLUBŲ ir draugijų nariams. Už \$1,000.00 akcidentalės apdraudus mokeskis \$2.00 į metus.

SLA — kuopos yra daugumoje lietuvių kolonijų. Kreipkitės į kuopų veikėjus ir jie plačiau paaiškins apie SUSIVIENIJIMO darbus.

Gausit spausdintas informacijas, jeigu parašysit:

LITHUANIAN ALLIANCE OF AMERICA

307 WEST 30 STREET, NEW YORK, N. Y. 10001

LIETUVĖS BRANDA

(MOTERS JAUSMO, MINTIES IR VEIKSMO DARNOS PAGRINDAI)

Redaguoja gail. sesuo Ona Bosaitė, R. N., ir Anelė Kirvaitytė

Raštus ir klausimus siųsti:

ALVUDAS, 2319 W. GARFIELD BOULEVARD, CHICAGO, ILL. 60636

II METAI

Nr. 13 (20)

ATGIMKIME ŽMOGAUS ŽMOGINIMO PAJĖGUMUI!

Vaiko asmenybės pagrindai susiformuoja iki jo 5—6 amžiaus metų; netrukdykime, o padėkime savų pavyzdžiu ir reikiama aplinka jam į žmonišką žmogų vystytis.

Vaiko psichologijos reikalavimas

Iki šiai dienai mes neturime pakankamai žmoniškų žmonių tik todėl, kad mes jų reikiamai nesiauginame. Net šešeriopai mes savo vaikams kenkiame.

1. Mes juos vejame visą laiką. — "Antanuk, mes negalime laukti, kol tu pabaigsi žaisti — greičiau — eikš čia su mumis..."
2. Mes vaikams per daug trukdome. — "Tu, Petruk, esi kvailutis... Tu esi tam darbui jau per didelis..."
3. Mes vaikus žeminame, pirm negu jie pajėgia tvarkytis. — "Susitvarkyk... kitaip tu susitepsi..."

Taip ir panašiai netikusių tėvų bei suaugusiųjų traukdomas — trukdomas vaikas ima apsiliešti, nesistengia būti tuo, kuo jis privalo būti. Jis gali pradėti jausti, kad jis neprivalo pasakyti savo sumanymų bei vykdyti savo planų. Save jis gali imti parodyti vėliau gyvenime, kai jam aplinkybės leis. Bet tai jau gali būti nekūrybiški — nežmoniški vaiko nusiteikimai, atitinkami tuometinės aplinkos poveikiui. O kai laikas vaiko energiją pakreipti gerais kanalais, tai nežmoniški suaugusieji — ypač tokios motinos — dabar per dažnai apsilieidžia — vaikui įvairiopa vystyti į žmonišką žmogų kenkia. Žinoma, tokių netikusių tėvų dabar niekas kalėjiman nesodina, nors jie tikrus nusikaltėlius auginą. Tačiau netrukus patys netikusiais žmonėmis užaugę, vaikai savus netikusius tėvus nubaudžia.

4. Mes vaiką per daug spaudžiame, kai jis ką nors bandyti ima. — "Jei tu daugiau ant mano knygos prirašysi, aš tau parodysiu, iš kur kojos dygsta..."

5. Mes pagal savo pajėgumą dirbantį vaiką niekiname. — "Koks čia tas tavo piešinys, — gali jį kabinti aukštyne kojom, — vis tas pats bus vaizdas..." Tada vaikas gali užsidaryti savyje klauke. O to nė vienas nenorim, nes vaikas vėliau pradės reikštis neigiamais darbais. Tokiai vaiko negeistiniai elgsenai mes patys tėvai ir suaugusieji būsimieji jį savų netikusiu elgesiu prirenge. Užtai mums nepakeliui nė su vienu tinginiu bet kokią vietą užimančiu, kuris savo nepajėgumą viešai rodo, kad ir šitaip išsireikšdamas: — "Nenusiminkime, visada buvo ir visada bus neteislingai besielgiančiųjų..." Tai tinginio nemokšos kalba. Šalin tokie iš mūsų tarpo — nepalaikykime jų — jie tada išnyks iš mūsų aplinkos, kaip saulei šviečiant sunyksta ledai. Gana jau jie pri-

4 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, JANUARY 8, 1966

šaldė mūsų vaikus, neleisdami jiems išsivystyti žmoniškais asmenimis.

Vaikui reikia ne pasižiūrėjimui, bet darbui atlikti medžiagos

Dabar, ypač žiemos švenčių proga, prisiverskime save bent dalinam atgimimui. Bent per dulkelę sužmoniškėkim — liaukimės savo vaikams kenkę. Gali jūsų vaikas būt ramesnis už kitus — tokį paguoskime — paskatinkime į darbą dažniau. Jam suteikime progų daugiau ką teigiamo pamatyti, tada jis įgaus daugiau planų. Bet kiekvieną vaiką liaukimės žudę apkraudami žaislais pasižiūrėjimui, o ne vaiko darbui tinkamais.

6. Vaiką mes žudome neduodami jam medžiagos darbui. "Nunesčiau dėžę žaislų Onutei — tegul jina turės savo būsimam pirmam vaikui..." Taip mes dar negimusius vaikus imame žaloti, ir tariamės gerai besielgia. Atminkime — susilaukykime, perspėkime nenusimančius! Vaikui reikia jo amžini atsakančiam darbui tinkamos medžiagos, o ne žaislų! Duok jam medžio, vinių ir plaktuką. Duok jam kaladėlių, vežimėlių ir laivelį. Duok jam dažų ir molio.

Nesvarbu ką vaikas padarys naudingo iš medžiagos jam pateiktos žaisti — svarbu, kad vaikas jausis laimingas. Visai nesvarbu kaip mums atrodo išorė — svarbu, kaip pats vaikas jaučia savo viduje bežaisdamas.

Pasitaikys, kad vaikas per daug jau ims vaikytis savo fantazijų. Tėvų pareiga tada yra kartu su vaiku dirbti ir apsaugoti baldus bei kitus reikmenis. Čia tėvai irgi neturėtų per daug perdėti. Baldai, sienos ir daiktai galima pataisyti, bet sužalota vaiko asmenybė pasilikis visam jo amžiui. Čia reikia atgiminti visiems suaugusiems pajėgumui, kad įgalintume vaiką elgtis reikiamai, nepakenkiant per daug aplinkiniams.

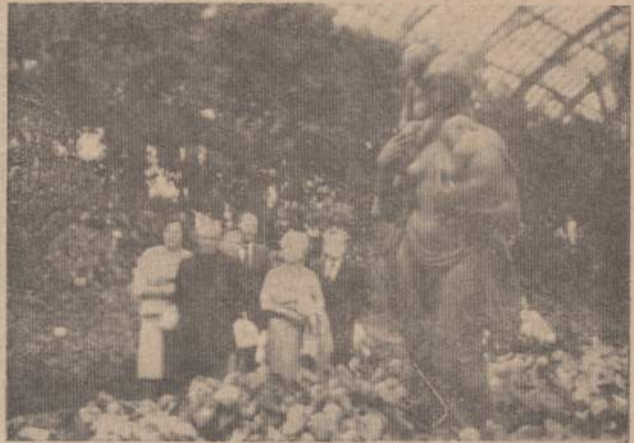
Vaikas savo amžių reikiamai išgyvenęs praturtėja savo asmenybe. Tada jis esti geriau pasirėngęs toliau vystytis. To mes visi trokštame, todėl visi prisirėnkime tokiai vaikui pagelbėti!

ALICE STEPHENS (STEPONAVIČIENĖ - SALAVEIČIKAITĖ)! BRANDŽIOS IR ŠVIESIOS LIETUVĖS PAVYZDYS

Jūs nužudėt kalnų arą — visų arą...

Vincas Krėvė-Mickevičius

Kiekvienoje tautoje atsiranda

Dalis alvudiečių ekskursuoja gėlynuose — Garfield Park Conservatory — su tėvu J. Bružiku, S. J. priešaky.

Nuotrauka inž. Juozo Slaboko

brandžių ir šviesių žmonių, kurie, save prometėjiškai aukodami, neša saviesiems įvairiopa palaimą. Tokie šviesuoliai esti visa galva žmoniškume ir šviesume kitus pralenkę, todėl pastarųjų esti nesuprantami. Tik subrendę ir apsišvietę jauni žmonės pajėgia savus Prometėjus gerbti. Šiaip miniažmogiai savuosius iškiluosius žudo savų jų neįvertinimu. Bet auksas ir pelenuose žiba. Žiba todėl, kad jis auksas, nors ir pelenai jį apneša. Mūsų visų pareiga yra taip žmoniškėt ir šviestis, kad pajėgtume savus šviesius ir brandžius asmenis ne tik gerbti, jais žavėtis, bet ir jiems tinkamas gyvavimui sąlygas paruošti. Tik brandžius ir šviesius asmenis gerbdami mes galėsime žmoniškėt ir savus vaikus į šviesesnę ateitį išvest.

Ypač visos Amerikos lietuvės turėtų šiandien šventiškai nusiteikt — juk mes moterys turime savo tarpe reto garbingumo ir žmoniškumo bei šviesumo moterį — Alice Stephens - Steponavičienę, Anelę Salaveičikaitę.

Čia gimusi, ji lietuviškai galvoja, kalba ir elgiasi pajėgiau už daugelį geriausių Lietuvos dukterų. Ji, aplankydamą Lietuvą su "Pirmyn" choru, brangiausia amerikietės moters dovaną Lietuvai nuvežė: ji solo dainavo lietuviškas dainas. Visus ten žavėjo...

Alice Stephens mokytojauja Chicagos konservatorijoje. Ji šešioms chorams diriguoti randa laiko, jėgų ir turi gabumų. Ji dėsto muziką Maria High School — visų ten mergaičių mėgiama ir seselių kazimieriečių aukštai vertinama. Pažino Alice Stephens muzikalumą ir Liet. Operos choro narė — pradžioje tūla netikėjusi moters ir dar lietuviškos muzikiniu pajėgumu — ėmė Alice Stephens muzikine kultūra ir jos asmenybe gėrėtis. O jau tų jos mokinėjų — dainininkių — solisčių — jų buvo per 500 — muzikiniu išlaviniu ir kultūringa laikysena žavimės ne tik mes lietuviai, bet ir amerikiečiai. Didžiosios muzikinės salės ne tik Chicagoje, bet kitose šio krašto vietose girdėjo geriausioje muzikinėje interpretacijoje lietuviškas dainas. Jos laimėjo pirmas vietas amerikiečių konkursuose vien su lietuviška kūryba. Būdamos čia gimusios Alice Stephens dainininkės (tik nesenai dypukės prie jų prisidėjo) atstotavo lietuviškam dainos menui kuo geriausiai. Tai Ali-

ce Stephens nuopelnas. Niekieno neremiamą, Alice Stephens su savo mokinėmis net virš šešių šimtų koncertų surengė. Rādijo salės, ligoninių patalpos, bažnyčios, koncertų estrados, liuksusinės koncertinės salės ir lietuviškos patalpos... visur skambėjo muzikiniai be priekaišto atliekamos Alice Stephens dainininkių dainos. Gėrimės jų išleistomis plokštelėmis. Nė apsaityti negali, kiek ta kultūringoji ir muzikali Anelė Salaveičikaitė gero yra padariusi artimui — mergaitėms muzikoje padėjo labai aukštai pakopti, šiaip žmonėms — ji savų lietuviškų dainų perdavimu nervus ramino, širdį guodė, gyvenimą ilgino ir grąžino. Savu laiku Alice Stephens, dainuodama operose — Carmen, Cavaleria... ne tik muzikiniai tiksliai roles atlikdavo.

Alice Stephens su dainininkėmis dirba jau 25 metai, o muzikos kitus moko ir muzikoje lavinasi jau keturiasdešimt metų. Todėl taip sėkminga ir yra. Imkime visos iš jos pavyzdį. Taip muzikiniai tiksliai ir aukštai pakilusiu asmenų mes tik pavienius asmenis teturime, o moteriškės — tokio muzikinio masto — nė vienos. Kas lietuviams numizmatikoje buvo gyd. A. Račkus, kas Vasario 16-tajai Ginnazijai yra kun. Benediktas Sugintas, tas lietuviškos dainos iškilime svetimtaučių ir savųjų tarpe yra Alice Stephens. Gerbikim ją ir jos mokines. Gėrimės jos muzikine kultūra ir labai kilnia ir kultūringa Lietuvos ir lietuvių kūrybos meile. Remkime visokeriopa jos žygius muzikinėje srityje — tada nereikės mums su Krėve Mickevičium gailėtis, — kad nužudėm arą — šį kartą lietuviškos dainos galiūnę — didžiai gerbiama dvigubą jubiliatę — muzikoj pajėgiają Alice Stephens.

ŠITAI AUKOKIMES SAVAI TĖVYNEI!

Lietuvos budelis žaviavo pro Kauną

Rašo Stefanija Rūkienė, 16 metų išbuvusi Sibire

Aukštas Kremliaus šulas M. A. Suslovas po šio karo buvo atsiųstas Lietuvon numalšinti lietuvių tautos pasipriešinimą prieš komunistinę santvarką ir išnaikinti Lietuvos laisvės kovotojus. Savo uždavinį jis atliko be priekaištų. Upeliais liejo (Nukelta į 5 psl.)

Prof. A. Liaugminas Ph. D. kalba apie įasmų darną Alvuodo dvasinės sveikatos kursuose.
Nuotrauka inž. J. Slaboko

LIET. BRANDA

(Pabaiga 5 psl.)

si mūsų tautos kraujas, visame krašte liepsnojo krašto sodybės ir nenutrūkstamai riedėjo Sibirą užkalti gyvuliniai vagonai su tremiamais lietuviais.

Siemet jis atvežė, "sukakties" proga, paskirtą mūsų kraštui Lenino ordiną. Tai dovana už lietuvių praktiką ir už išplėstas mūsų krašto gėrybes. Jam mūsų kraštas, tur būt, patinka ir jo pasirodymas vis palieka kokius nors pėdsakus.

Prisimenu, tai buvo 1961 metai, kai šis Maskvos dignitorius važiuojo per Lietuvą. Buvo gražus birželis. Kauno ažuolyne, dainų slėnyje, buvo, kaip ir kasmet, suruošta dainų šventė. Mėgsta mūsų žmonės lietuviškas dainas, tautinius šokius ir pasilinksminimus. Daug tada ten susirinko svietelio. Visi skubėjo ažuolynan: seni, jauni, moksleiviai ir studentai. Liaudžiai buvo įrengta daug bufetų su bulkutėmis ir gėrimais, mašinose ir ant stalų.

Žmonės klausėsi dainų, žiūrėjo šokių ir kalbėjo, kad šiandien pro Kauną važiuoja M. A. Suslovas. Taip pat spėjo, ar jis sustos Kaune ir ką gera atneš šio pono Lietuvoje pasirodymas. Partijos programos, ruošiamos šiai dienai, žmonės nežinojo.

Suslovas važiuojo iš Vilniaus į Kauną. Pakelėse visur stovėjo milicija. Visi keliai įeiną į Vilniaus plentą, buvo uždaryti. Nė viena mašina negalėjo važiuoti plentu, kol nepravažiuos "didžioji svita".

Dainų slėnyje daug matėsi uniformuotos ir civiliai persirengusios milicijos. Būriais slankiojo draugininkai. Tai jauni partijos išauklėti milicijos padėjėjai. Visi nardė margaspalvėje minioje ir klausėsi šnektų. Ir išgirdo, kad vienas studentas neigiamai išsireiškė apie šios dienos herojų.

Tuoju prisistatė milicija suimti to studento. Draugai studentai neduot. Kilo muštynės. Milicija išsikvietė daugiau pagalbos. Pradėjo studentus mušti. Netoli stovėjo bufetas su gėrimais. Studentai nemokamai

apsiginklavo bonkomis ir milicijai nenusileido. Kilo tikros riaušės. Atvažiuo pagalbon pilna mašina milicijos. Studentai mašiną apvertė ir uždegė. Buvo keletas milicininkų ir studentų užmuštų ir daug sužeistų. Visus nukentėjusius nuvežė į Raudonojo Kryžiaus ligoninę. Baikštesnė publika iškūrė į namus, o smalsesnė būriavosi ir stebėjo įvykius.

Spauda ir radijas nieko nepranešė apie užmuštuosius ir sužeistuosius. Nieko neminėjo ir apie studentų riaušes.

Žmonės nematė Suslovo ir nežinojo valandos, kada jis pro Kauną važiuojo. Ėjo gandas, kad, kilus riaušėms, Kaune jis nesustojo.

Paskutinis jo buvimas Lietuvoje neatnešė mūsų tautai džiaugsmo. Leninas ir jo ordinas mums yra visai svetimas. Šis apdovanojimas primena tik didelį vergijos metų skaičių. Bet taip pat kelia neapykantą ir dar didesnę ryžtą kovoti prieš pavergėją.

Liūdna, kad keli studentai žuvo. Garbė jiems, kad savo galvas padėjo už tėvynę ir savo draugą. Jie prisidėjo savo auka prie tūkstančių tų, kurie žuvo miškuose. Lietuvos žemelė dar vis laistoma lietuvių krauju ir motinų ašaromis.

Nukentėjo daug studentų. Vienus išmetė iš universitetų, kitų bylose atsirado nieko gero nežadančios pastabos.

Šlovė lietuviui motinai. Ji savo ašara, daina ir pasaka išmokė sūnus, kaip reikia mylėti savo kraštą ir aukotis tėvynai. Išmokė neapkęsti mūsų tautos pavergėjų — maskolių.

Tai pavyzdys lietuviams motinoms išėivijoje.

St. Rūkienė

APIE KARALIŲ OEDIPĄ ČIKAGOS BIBLIOTEKOJ

Keturis penktadienius šį sausio mėnesį nuo 12:15 val. popiet Chicago Viešojų Bibliotekoj bus rodomi Šekspyro fondacijos teatro Strafforde, Kanadoje, dramatižuota serija apie Graikiją ir jos mitologinį karalių Oedipą.

Sausio 7 d. 40 minučių filmas (spalvotas) apie Graikiją bendrai, jos gyvenimą ir kultūrą, ypač senovėje, su Michael Redgrave ir John Gielgudo pasakojimais.

Sausio 14 d. Oedipus Rex (Karalius Oedipas) — 30 minučių spalvotas filmas. Sofoklo amžius. Įvadas į senovės Graikijos gyvenimą ir filosofiją ir klasikinės dramos pradžią Oedipo istorijoje.

Antras pusvalandžio filmas tą pačią dieną taip pat spalvotas: Oedipo charakteris, svarbiausios scenos iš Sofoklo dramos "Karalius Oedipas", Aristotelio tragedijos teorija, kaip "fatališka charakterio yda" gali sunaikinti didį žmogų.

Sausio 21 d. Oedipas karalius: Žmogus ir Dievas (30 minučių filmas). Kaip Oedipas nenorėjo paklausti dievų perspėjimų, norėdamas pats suvaldyti savo likimą ir už tai tų pačių dievų buvo sunaikintas. Antras vėl pusvalandžio filmas: Oedipo atsigavimas, parodantis, kaip Oedipas patyrė, jog tikras gyvenimo pažinimas galimas tik per skausmingą tiesos ieškojimą.

Sausio 28 d. Klasikinės Graikijos architektūros vaizdai, pradedant Akropoliu; antras taip pat pusvalandžio filmas Mikhali sūnaus Nikos, grįžusio iš Skiathos salos, vedybės su gražiąja Marija. Visi filmai spalvoti. Visas keturias dienas pradžia 12 val. 15 min. popiet.

Įėjimas nemokamas. Kam laikas leidžia, patartina pamatyti.

PATIKSLINIMAS

"N." kalėdiniame numery buvo išspausdinta nuotrauka "Kalėdinės nuotaikos", kredituojant Irenai Pacevičiūtei. Turėjo būti Sofijai Pacevičienei. Irena (Sofijos dukra) taip pat dailininkė. Atsiprašome.

FUND RAISING FOR
CHURCHES
AND LODGES
PHONE OVATION COSMETIC
REPRESENTATIVE
687-5832

JEI JŪS NORITE SIŪSTI
SIUNTINIŲ — DOVANAS Į USSR
NAUDOKITĖS PATARNAVIMU PLAČIAI
ŽINOMOS FIRMOS

PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.

(LICENSED BY VNEŠPOSYLTORG)

VYRIAUSIA ĮSTAIGA

1530 Bedford Avenue, Brooklyn 16, N. Y.

Tel. IN 7-5522

Siuntiniai siunčiami per mūsų firmą paskyrimo vietą pasiekia trumpiausiu laiku. Siuntinių pristatymas garantuotas. Visi muitai apmokami mūsų įstaigose, gavėjas NIEKO NEMOKA.

Prie firmos skyrių yra krautuvės, jose rasite žemiausiomis kainomis pasirinkimui įvairiausių audinių, taip pat maisto produktų, odos avalynei ir kitų daiktų.

Firma — skyriai atidaryti kasdien nuo 9 val. ryto iki 6 val. vakaro.

Šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 9 val. ryto iki 4 val. popiet.

MŪSŲ SKYRIAI:

BROOKLYN, N. Y.	1530 BEDFORD AVE.	—	IN 7-6465
NEW YORK 3, N. Y.	78 SECOND AVENUE	—	OR 4-1540
NEWARK, N. J.	314 MARKET STREET	—	MI 2-2452
SOUTH RIVER, N. J.	46 WHITEHEAD AVENUE	—	CL 7-6320
UTICA, N. Y.	963 BLEECKER STREET	—	RE 2-7476
FARMINGDALE, N. J.	FREEMOOD ACRES	—	363-0494
PHILADELPHIA 23, PA.	631 W. GIRARD AVENUE	—	PO 9-4507
ALLENTOWN, PA.	126 TILGHMAN STREET	—	HE 5-1654
ROCHESTER 5, N. Y.	558 HUDSON AVENUE	—	232-2942
LOS ANGELES 4, CAL.	107 SO. VERMONT AVENUE	—	DU 5-6550
CHICAGO 22, ILL.	1241 NO. ASHLAND AVENUE	—	HU 6-2818
BALTIMORE 31, MD.	1900 FLEET STREET	—	DI 2-4240
BUFFALO 12, N. Y.	701 FILLMORE AVE.	—	TX 5-0700
DETROIT 12, MICH.	11601 JOS CAMPAU AVENUE	—	TO 8-0298
HARTFORD 6, CONN.	643-47 ALBANY AVENUE	—	CH 7-5164
JERSEY CITY, N. J.	303 GROVE STREET	—	HE 5-6368
SYRACUSE 7, N. Y.	1200 SOUTH AVENUE,	—	GR 5-9746
CLEVELAND 13, OHIO	1028 KENILWORTH AVENUE	—	PR 1-0696
HAMTRAMCK, MICH.	11339 JOS CAMPAU AVENUE	—	TO 9-3980
SO. BOSTON, MASS.	396 WEST BROADWAY	—	AN 8-1120
TRENTON 10, N. J.	1152 DEUTZ AVENUE	—	EX 2-0306

Genčių bei tautų pavadinimų susidarymas

Senovės laikais daugelyje vietų, kuriose žmonių civilizacija buvo labai žema, gyventojai nekūvo nusistatę save priskirti prie kokios nors genties ar tautos, nes, taip sukant, tose vietose nebuvo pasireiškę tautinės sąmonės pradai, taigi jiems niekad į galvą neatėdavo mintis: kokiai tautai jie priklauso. Bet tam tikrose pasaulio vietose daugiau įgiję civilizacijos žmōnės jau buvo apimti tautiškumo apraiškos ir turėjo tautiškumo sąmonę ir todėl žinojo, kokiai tautai jie priklauso arba kurios tautybės jie yra. Ir labiau civilizuoti asmenys, patekę į kolį nors naują kraštą, kuriame žmonės dar nežino kaip save vadinti arba kaip save priskirti prie kokios nors genties ar tautos, sugalvodavo tokiam kraštui ir tokiems žmonėms duoti tam tikrą pavadinimą, ir po kiek laiko to krašto žmonės prisiimdavo tą prikergtą pavadinimą.

Pavyzdžiui paimkime šių dienų Azijos Indiją. Žiloje senovėje tame krašte atsėdūrusi persų keliauninkų grupė pavadino žymensnę ten upę, Indo vardu, ir tą vardą palaikė atvykę graikų keliauninkai. Mat, tos Indo upės slėnyje tais laikais ėmė smarkiau kilti kultūra, taigi tas žodis, Indas, plačiai visur sklido, ir visas tas kraštas visų imta vadinti Indija, o josios visi žmonės buvo vadinami indų tautos žmonėmis, ir tenai naujai išaugę ir subrendę žmonės save jau vadindavo indais. Atsižvelgiant į visokias tarneas bei kalbas, tas žodis buvo ir kitaip tariamas, pvz., hindi, hindus, indus, indėnas ir kt.

Penkioliktojo šimtmečio pabaigoj buvo sugalvota laivais plaukti aplink žemę, nes visiems jau buvo žinoma, kad žemė yra apskrita kaip kamuolys. Taigi Kolumbas tą kelionę suruošė ir po tam tikro laiko laivas priplaukė vakaruose žemyną, ir iš pradžių buvo manyta, kad plaukiant aplink žemę buvo pasiekta visiems jau žinoma Indija.

Kai buvo pamatyta tame pasiektame žemyne vaikščiojantieji žmonės, tad visi, be abejonių, ėmė manyti, kad tie vaikščiojantieji žmonės yra indai, arba indėnai. Buvo džiaugiamasi,

si, kad tiesiu keliu per vandenyną buvo pasiekta Indija. Bet po tam tikro laiko buvo nustatyta, kad buvo pasiekta ne Indija, bet niekam ligi tol nežinotas kontinentas, kuris kiek vėliau gavo Amerikos vardą. Tačiau naujam kontinente pamatytieji žmonės, kurie buvo pavadinti indais, tą prikergtą pavadinimą sau prisiėmė ir išlaikė ligi šių dienų, vadindami save indėnais, kurių dabar Jungtinėse Amerikos Valstybėse dar yra apie 300.000. Atvykusių į Ameriką europiečių pavadintieji indėnai ne visi buvo žemos kultūros, nes buvo ir tada jau pasiekusių aukštesnę kultūrą žmonių, kurie save laikė susiformavusios tautos nariais, kaip, pvz., actekai ar aztekai. Ir šiandien Meksikoje dar yra apie vienas milijonas žmonių, kurie vartoja actekų (aztekų) kalbą ir save vadina actekų tautos žmonėmis. Dar yra ir kitų čiabuvių gyventojų, kurie savo kalbą vartoja, pvz., majai ir kt.

Amerikos šiaurėje, kur gana šalta, gyvenantieji žmonės vadinami eskimais. Tas vardas jiems duotas kitų žmonių, ir pats žodis eskimas reiškia žalią, nes tokiuose šalčiuose, kur nėra lengva pasigaminti ugnį ir paskui ką nors išsikepti ar išvirti, tenka daugiausia valgyti tai, kas yra žalia (nevirinta, nekepta). Dabar daugelis vadinamųjų eskimų, kurie yra šiek tiek sukultūrėję, taip pat save vadina eskimais. Panašiai yra ir su Europos vadinamaisiais samojėdais, kurie taip pat gyvena pačioje šiaurėje. Tą vardą jiems davė rusai. Ir tie patys samojėdai, šiek tiek sukultūrėję, taip pat save vadina samojėdais. Vadinasi, yra pasisavinę kitų žmonių jiems prikergtą pavadinimą.

Mūsų kai kurie lietuviai ligi šių dienų išlaikė jiems primestą pavadinimą zanavykai. Senovėje lenkai gyvenančius lietuvius už Novos upės, kuri įteka į šėsupę iš dešinės pusės, pavadino zanavykais, arba zanovykais. Taigi nuo Novos upės vardo buvo sudarytas zanavykų vardas. O lietuviškai turėtų būti vadinami užnoviečiai. Tačiau tas prikergtas vardas, zanavy-

kai, dar ir šiandien yra plačiai prigijęs, nes ir Amerikoje figūroja davinamieji Zanavykų klubai.

Senaisiais laikais kai kuriems žymesniems keliauninkams Vakarų Europoje žiūrint į rytų vietoves lietuviai ir dar kiti buvo pavadinti aisčiais. Ir jei tada lietuviai būtų buvę labai žemos kultūros ir visai nebūtų žinoję, kokiai tautai jie priklauso arba, kitaip sakant, dar nebūtų buvę suformavę savo tautybės pavadinimo, tad svetimų žmonių prikergtą pavadinimą būtų priėmę ir pasivadinę save aisčiais, o savo valstybę būtų pavadinę Aistija. Bet kai tie svetimieji žmonės, kurie anksčiau buvo sakę, kad mūsų protėvių kraštas esąs aisčių gyvenamas, pagaliau sužinojo tikrąjį tų gyventojų ir jų sukurtos valstybės vardą, t. y. Lietuva bei lietuviai, tad vardas aisčiai kažkaip išnyko ir niekad jau nebuvo kartojamas, nes jau visiems buvo aišku, kad tame krašte gyvena ne vadinamieji aisčiai, bet lietuviai.

Prieš kokius 60 metų man teko pirmą kartą nugirsti žodį jotvingė. Tada aš mėgdavau pa-

sivažinėti dviračiu aplinkiniais keliais. Ir štai vieną kartą po didelio lietaus teko sudrėkusių keliu sunkiai važiuoti dviračiu ir bevažiuojant susitikau jojančią ant gražiai pabalnoto juodberio arklio savo tolimą giminaitę, jauną merginą, Degutytę (iš Pasūduonio kaimo, netoli Kalvarijos), ir gretimai praeinantį pažįstamą seną ūkininką, kuris, pažvelgęs į tą jojančią merginą, juokais prabilo: "Štai šita daili merguzėlė yra tikra jotvingė. Jai daug geriau ir linksmiau jodinėti, negu tamstai dviračiu važinėti". Aš pirmą kartą išgirdęs tokį pavadinimą paklausiau, ką reiškia žodis "jotvingė". O jis man atsakė: "Kas jodinėja visokiais vingiais, arba zigzagais, tas yra jotvingis, ir šita mergelė, kiek aš pastebėjau, visada raita joja į Kalvariją apsipirkti ir visada dar aplinkui ką nors aplaksto arba jodinėja visokiais vingiais".

Tik po keliolikos metų aš iš istorinių raštų sužinojau, kad Lietuvos pietinėje dalyje gyveno baltų padernė, vadinamieji jotvingiai, arba dar kitų vadinamieji sūduviai. Bet man vėl kilo mintis, kad ir tie jotvingiai arba sūduviai panašiai yra pranykę kaip tie visi aisčiai. Dar dingtelėjo man į galvą taip pat panašus pavadinimas to kaimo, kuriame gyveno mano toji giminaitė Degutytė, būtent Pasūduonio kaimas, per kurį tekėjo mažas kairysis šėsupės intakas ties Liudvinavu.

A. Kelmutis

75th ANNIVERSARY SALE

Chicago's Oldest Exclusive Floor Covering Firm, possessing America's Largest Collection of Oriental Rugs — LOWEST PRICES in Our History!

Genuine Hand Made Oriental THROW Rugs	3.0 × 2.0 ft.	\$24.50
Beautiful Oriental Rugs — 12.0 × 9.0 ft.	Sale Price	\$525.00
Exquisite Reproduction of Persian Design Rugs — 12.0 × 9.0 ft. (Power Loomed)		\$249.00

Pay us a visit today — Do NOT Delay

121 S. Wabash Avenue

Plant: 925 N. Larrabee

Chicago 3, Illinois

The original NAHIGIAN BROTHERS, INC., not to be confused with any other firm bearing similar name.

Complete Selection Domestic Carpeting — Cleaning & Repair Service

GERBIAMAS NAUJIENU PRIETELI, PAUUKODAMAS NAUJIENU MAŠINŲ FONDUI, ATLIKSI DIDELI IR GARBINGĄ DARBĄ, KIEKVIENA DIDELE AR MAŽA AUKA BUS TINKAMAI ĮVERTINTA.

6 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, JANUARY 8, 1966

Jaunoji automobilių magnato Henry Fordo 22 metų duktė Anne Ford ištėkėjo už turtingo biržos maklerio 31 metų Giancarlo Uzielli. Jaunavedžiai nufotografuoti tuojau po civilinio sutuoktvių akto.

ALGIS ZAPARACKAS - JAUNIMO KONGRESO PIRMININKAS

Šiais Jaunimo Metais didžiausias įvykis bus Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongresas, Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Valdybos šaukiamas birželio 30 — liepos 3 Chicagoje. Jau dabar visame laisvajame pasaulyje lietuvių jaunimas sparčiai ruošiasi vykti į šį istorinį pirmąjį Jaunimo Kongresą ir jame dalyvauti. Pagal turimas žinias jau pranešė atvyksią apie 70 atstovų iš 14 kraštų (neskaitant JAV ir Kanados). Susidomėjimas Jaunimo Kongresu visuose kraštuose labai didelis.

Jaunimo Kongreso ruošimu ir pravedimu rūpinasi Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongreso Komitetas, sudarytas iš JAV ir Kanados lietuvių jaunimo organizacijų pirmininkų bei atstovų ir PLB Valdybos kviestų asmenų. Komitetas slaptu balsavimu savo Pirmininku išrinko energingą ir nepaprastai darbštų 25 metų amžiaus inžinierių *Algį Zaparacką* iš Detroito. Jis sumaniai vadovauja visiems Komiteto darbams, įvairioms komisijoms, nuolat ieško naujų idėjų ir naujų veiklos būdų, artimai bendradarbiauja su PLB Valdyba ir jaunimo organizacijomis. Pats būdamas jauno amžiaus, gerai pažįsta jaunosios kartos nuotaikas, galvoseną ir problemas. Yra gilus ir sąmoningas lietuvis patriotas, kuriam vyresniosios kartos rūpesčiai irgi gerai suprantami.

Algis Zaparackas gimė 1940 balandžio 4 Kaune, Lietuvoje, Antano ir Stasės Zaparackų šeimoje. Vos penkerių metų sulaukęs *Algis* paliko Lietuvą ir atsikūrė Augsburgėje, Hochfeldo stovykloje. 1949 gegužės 30 atvyko į St. Clair, Pensilvania, o 1950 persikėlė į Detroitą, JAV. Detroito lankė ir baigė pradžios mokyklą, gimnaziją, Detroito Lietuvių šeštadieninę mokyklą. 1963 baigė mechaninės inžinerijos studijas Wayne State Universitete, gaudamas Bachelor of Science laipsnį. Po studijų dirba didžiulėje automobilių firmoje, Chrysler Corporation, inžinerijos skyriuje kaip inžinierius.

Algis Zaparackas priklauso Lietuvių Skautų Sąjungai nuo 1952 metų. Ejo įvairias skautiškas pareigas: adjutanto, draugininko, Korpl Vytis skyriaus sekretoriaus, pirmininko, ASS skyriaus pirmininko ir t.t. 1961 metais pakeltas į paskautininkus, 1958 metais už nuopelnus skautybei apdovanojamas Vėliavos Žymeniu, vadovavo stovykloms. 1958-1964 atstovavo lietuvius skautus kaip Neighborhood Commissioner pas Detroito amerikiečius skautus.

Algis Zaparackas yra aktyvus lietuvių visuomeniniame gyvenime. Priklauso Lietuvių Bendruomenei, 1964 metais buvo Detroito Lietuvių Organizacijų CV narys, 1964-65 metais atstovavo Lietuvių Studen-

tų Sąjungą Amerikos Lietuvių Taryboje, nuo 1963 metų yra Detroito Pavergtų Tautų Komiteto narys, Detroito Lietuviškų Melodijų radijo valandėlės pranešėjas, Litanus Fondacijos valdybos narys, ir kt.

Studijų metu *Algis Zaparackas* buvo veiklus studentų gyvenime. Dvi kadencijas iš eilės, 1963-64 ir 1964-65, vadovavo Lietuvių Studentų Sąjungai JAV kaip jos Centro Valdybos pirmininkas.

Lietuvių Studentų Sąjunga, vadovaujama *Algio Zaparacko*, pirmoji pritarė Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongreso šaukimo minčiai dar 1963 metais. Vėliau *Algis Zaparackas* dažnai siūlė įvairių minčių PLB Valdybai, kaip įtraukti lietuvių jaunimą į aktyvų lietuvišką gyvenimą. *Algio Zaparacko* siūlymu atsirado Pasaulio Lietuvių Jaunimo Metai (jo manymu, vien tik Kongreso šaukimas neišjudins jaunimo pasaulyje). *Algio Zaparacko* mintis buvo pradėti rinkti Jaunimo Peticiją visuose pasaulio kraštuose ir ją atvežti į Jungtines Tautas. Ta peticija jau ruošiamą ir Vasario 16 proga visų kraštų jaunimas pradės rinkti parašus jai. Taip pat jo sumanymas buvo ruošti prieškongresinę jaunimo stovyklą. Ir daugelis kitų siūlymų, kurie yra vykdomi.

Malonu mums visiems išsivijoje, kad savo tarpe turime jaunų ir energingų vyrų kaip *Algis Zaparackas*, kurie tarsi žvaigždės spindi mums savo jaunatvišku užsidegimu. Malonu ir tas, kad Jaunimo Kongreso ruošimui vadovauja patsai jaunimas. Jis gal kiek kitaip žiūri į kai kuriuos klausimus, negu vyresnioji karta, bet esmėje siekia to pačio tikslo — laisvos tautos Nepriklausomoje Lietuvoje ir vieningos bei stiprios lietuvių bendruomenės svetur. Turime gerą jaunimą mūsų tarpe, tad didžiulėmis, kad sugebėjom tokį auginti, ir su juo bendrai dirbkime. *Algis Zaparackas* yra vienas iš tų, kurie savo jaunystėje jau daug darbų atliko. Ir dar daug atliks. Jaunimo Kongresas bus vienas iš jų. V. K.

Eichmano sūnus sako, kad Bormanas padaręs savo veidui operaciją

Martin Bormann, buvęs Adolfo Hitlerio pavaduotojas, tebegyvena Pietų Amerikoje, dėka plastinės operacijos visiškai pakeitęs savo veidą, paskelbė Klaus Eichmann, sūnus Adolfo Eichmanno, kurį Izraelio agentai pagrobė Argentinoje ir slaptai nusigabeno į Izraelį, kur jis 1962 metų gegužės mėnesį buvo pakartas. "Mano tėvas tikrai žinojo, kad Bormannas yra gyvas (ir turi savo bazę pietinėje Čilės dalyje), pareiškė Klausas, dabar jau 30 metų amžiaus, kurs sako, ilgai tylėjęs, bet toliau nebe-norįs tylėti.

M. ŠILEIKIS

Tapyba (Dr. Al. Račkaus nuosavybė)

Bormannas Nurembergo teismo yra už akių nuteistas pakarti, ir praeitą rudenį Frankfurto vyr. prokuroras paskyrė \$25,000 atlyginimo už informaciją, kurios dėka būtų galima Bormanną suimti.

Eichmanas tvirtina, kad ir buvęs nacių gestapo viršininkas Heinrich Mueller tebėra gyvas.

"Dirbtinas žmogus"

Los Angeles apskrities ligoninė užsakė pagaminti dirbtiną "ligonį", kurs kaštuos \$280,000 ir galės būti jaunų daktarų internų diagnozuojamas ir "gydomas" be baimės, kad begydomas gali numirti. Toks plastikinis manekenas bus visais atvejais tikra žmogaus kopija ir galės atlikti žymią dalį žmogaus funkcijų, susietų su daktaro diagnostika: jis galės kvėpuoti, turės

pulsą ir širdies mušimą, atmerks ir užmerks akis, iškiš liežuvį, su-rauks antakius, trukčios pečių raumenimis, kostės, gargaliuos, keis odos spalvą iš rausvos į meln-va ir pilką — peleningą, reaguos į bent dešimtį rūšių vaistų ir t. t.

Tokį "žmogų" pagaminti truk-sią apie 22 mėnesius.

Naujienu administracija tur daug gražių ir nebrangių kny-gų, kurias galima tik už kelis dolerius įsigyti. Knyga yra ge-riausias žmogaus draugas, tad ir Tamsta įsigyk bent keletą to-kių draugų.

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

Pati žinomiausia ir patikimiausia firma Amerikoje, turinti daugel metų patyrimo siunčiant

DOVANAS — SIUNTINIUS Į USSR.

Gavėjas nieko nemoka. Tūkstančiai klientų patenkinti. Garantuotas skubus ir tikslus pristatymas. Visi siuntiniai apdrausti. Visuose mūsų skyriuose yra gausus aukštos rūšies prekių pasirinkimas prieinamom kainom.

Dėl informacijų ir nemokamų katalogų kreipkitės į visus mūsų skyrius.

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

• NEW YORK 1, N. Y. — 39 2nd Avenue	AL 4-5456
• NEW YORK 2, N. Y. 10011 — 108 West 14th St.	CH 3-3005
• BROOKLYN 1, N. Y. — 370 Union Avenue	EV 4-4952
• BROOKLYN 2, N. Y. — 600 Sutter Avenue	DI 5-6808
• ATHOL, Mass. — 61 Mt. Pleasant Street	CH 9-6245
• BOSTON 18, Mass. — 271 Shawmut Avenue	LI 2-1767
• SOUTH BOSTON 27, Mass. — 327 West Broadway	AN 8-0068
• BUFFALO 8, N. Y. — 332 Fillmore Avenue	TL 6-2674
• CHICAGO 22, Ill. — 2222 W. Chicago Avenue	BR 8-6966
• CHICAGO 8, Ill. — 3212 So. Halsted Street	WA 5-2737
• CLEVELAND 13, Ohio — 904 Literary Road	TO 1-1068
• Detroit, Mich. — 7300 Michigan Avenue	VI 1-5355
• GRAND RAPIDS, Mich. — 636-38 Bridge St., N. W.	GL 8-2256
• HAMTRAMCK, Mich. — 11333 Jos. Campau	GL 7-1575
• HARTFORD 14, Conn. — 700 Franklin Ave. Tel. 733-8030, 246-0215	
• IRVINGTON 1, N. J. — 762 Springfield Ave.	ES 2-4685
• YOUNGSTOWN 3, Ohio — 21 Fifth Avenue	RI 3-0440
• LOS ANGELES 22, Calif. — 960 So. Atlantic Blvd.	AN 1-2994
• LAKEWOOD 1, N. J. — 126 4th Street	FO 3-8569
• NEWARK 3, N. J. 428 Springfield Avenue	BI 3-1797
• NEW HAVEN 1, Conn. — 509 Congress Avenue	LO 2-1446
• PATERSON 1, N. J. — 99 Main Street	MU 4-4615
• PASSAIC 1, N. J. — 174 Market Street	GR 2-6337
• PHILADELPHIA 23, Pa. — 525 W. Girard Ave.	PO 5-5872
• PITTSBURGH 3, Pa. — 1307 E. Carson Street	HU 1-2751
• SAN FRANCISCO 1, Calif. — 7071 Central Express	PL
• WATERBURY, Conn. — 905 Bank Street	PL 6-6766
• WORCESTER, Mass. — 174 Millbury Street	5W 2-1004

ŠVIETIMO LYGIS LIETUVOJE

Švietimo lygis sovietinio valdymo laikais Lietuvoje rodomas ir vertinamas tik dideliais mokyklų ir moksleivių-studentų skaičiais: bendrojo lavinimo mokyklų kone trys tūkstančiai, iš jų kone puspenktas šimto pilnų vidurinių (atseit, kaip buvusių gimnazijų), per tūkstantį aštuonmečių (kai senųjų pradinė ir keturklasių progimnazijų junginių); 74 aukštesniosios specialinės (kaip buvusios aukštesniosios amatų) mokyklos; visose tose mokyklose — pusė milijono su viršum mokinių; aukštųjų mokyklų visas tuzinas, jose studentų 44,500; vien Kauno Politechnikos Institute 16,400 studentų, ir jis per metus jau išleidžia beveik tryliką šimtų diplomuotų inžinierių. Ir taip toliau.

Du Lietuvoj šiuo metu vyriausio švietimo pareigūnai neseniai pažvelgė į švietimo padėtį ir šiek tiek iš kito šono.

M. Gedvilas, švietimo ministras, pranešime apie bendrojo lavinimo mokyklų lygį pabrėžė, kad iš 10,554 abiturientų, perėitą vasarą laikusių egzaminus į aukštąsias mokyklas, 3378 (32%) neišlaikė. Iš 316 jaunuolių, baigusiu vidurines mokyklas su aukso ar sidabro nedaliais, 160 (vos daugiau kaip pusė) pasirodė maždaug verti medalių, o kiti turėjo būti įvertinti žymiai silpniau, iš jų 62 (maždaug kas penktas medalininkas) egzaminų irgi neišlaikė. Ypač, esą, blogai pasirodė vakarinių mokyklų abiturientai. Taigi, mokosi daug, išsimoko gerokai mažiau.

Mokyklos teisinasi esančios priverstos rūpintis, kad tik būtų daugiau baigiančių, kad nebūtų antramečių. Vengdami papėikimų, mokytojai ir menkiems mokiniams rašo patenkinamus ir net gerus pažymius, nes juo daugiau statistikoį mokinių su gerais pažymiais, juo geresnis mokytojo vardas vyresnėms akysė. M. Gedvilas dabar konkrečiais pavyzdžiais rodė, kokių raštingų nemokšų esama tame didžiuliam mokyklas baigusiuų skaičiuje. (Tar. Mokytojas, 1965, 98).

Henrikas Zabulis, aukštojo mokslo komiteto pirmininkas, tą patį dėstė ir apie aukštojo mokslo lygį (pranešime, paskelbtame Mokslo ir Technikos žurnalo, 9 nr.):

“Bendras mokymo lygis aukštesiose mokyklose yra gana žemas, o mokymo proceso organizacija labai primityvi. Aukštoji mokykla palaipsniui labai priartėjo prie vidurinių mokyklų mokymo metodikos”.

“Juk per mūsų mokyklas” — pareiškia aukštojo mokslo komiteto pirmininkas, — “praeina labai daug jaunų žmonių, kurie tik labai retais atvejais tikrai žino, ko jie siekia”.

“Perdėtai daug vietos mokymo planuose buvo skiriama gamybiniam mokymui. (Čia kalbama apie Chruščiovo reformas. E. red.). Perkrovimas gamybiniu darbu turėjo būti kompensuotas mokymosi susilpninimu.

Nusistovėjo naujas reikalavimų mastas, šiek tiek žemesnis, negu reikia”.

“Studentai buvo stumiami iš kurso į kursą, nesistengiant išryškinti gabiausių, atsijoti silpnuosius”.

Dabar tie dalykai esą vėl taisomi. Bet kolkas — specialistų skaičius statistikoį (ir propagandoį) nurodomas tūkstančiais, o įmonėms tebetruksta darbą mokančių specialistų ir, kaip sako H. Zabulis:

“Respublika niekaip negali išbristi iš antros vietos Tarybų Sąjungoį praktikų gausumo atžvilgiu”. (Praktikai — specialistų vietoje dirbantieji tos specialybės pramokę iš praktikos, o ne aukštojo mokykloį. “Antrojoį vietoį praktikų gausumu” reiškia — antroį vietoį nuo galo specialistų apsirūpinimu).

Pažymėjęs, kad aukštosios mokyklos Lietuvoį nmoderninamos, jų tvarkytojas padėtį vertina šiuo pareiškimu:

“Mūsų respublikos aukštosios mokyklos šia prasme atsilieka ne tik nuo kitų respublikų aukštųjų mokyklų, bet tam tikra prasme netgi nuo mūsų technikumų”.

Bet, esą: “Aukštųjų mokyklų kolektyvai stiprūs... Jie žino kas reikia daryti, norint ištaisyti esamus trūkumus”. Turbūt, tikėdamasis, kad iš aukščiau nustatomieji planai, kontingentai ir biudžetai nesudraus jų nuo darymo to, ką jie žino, H. Zabulis teigia, kad padarys.

Kiekvienu atveju, abu aukšti švietimo srities pareigūnai patikslino dabartinę Lietuvos švietimo paveikslą: kiekybiškai be atodairos išplėstą, kokybiškai nuslinkusį žemyn. (E)

PRABĖGOMIS

Girdi, žmogus, ir savo ausimis netiki, o matydamas nuosavoms akims kaltę mėginti versiti, kai išvysti kas darosi toje mūsųjoje Čikagoje. Rimtais ir dargi visuomeninėje veikloje pasireiškiančiais skaitomi vyrai susibėgo į Cicero dyvų pamatyti — pasikalbėti su sovietų paskirtu Vilniaus universiteto rektorium dr. Jonu Kubiliūm. Sako, kad būk tai, nei vienas iš susirinkusių išminčių nesugebėjo net tinkamo klausimo iškelti, bet ant meškerės kai kurie užkibo. Tai va kur nueinama...

Kiti net doktoratais pasidabinę ir jau seniai ne tik iš piemenų, bet ir iš pusbernių išėję, bet save vis jaunimu paskaičiuoja irgi mėgino kalbėtis, susirinkę pas subrendusį amžiumi jaunimo atstovą, bet ir jų šneka subrendimu nepasižymėjo.

Gražu buvo skaityti, kai susirovė įrodinėtojai, kaip yra su Čikagiškės Bendruomenės apygardos valdybos laivu: ar jis plaukia, ar skęsta? Vienas sako plaukia, kitas — skęsta. Vienas įrodinėja, kad še, žiūrėkit, skylė prie pat stiebo. O kitas atkerta, girdi, niekus tauški, valdybos priešakyje inžinierius stovi ir tokios skylelės jam vieni niekai užtaisyti.

MIK. IVANAUSKAS

Skulptūra

Regis, kad čia visai kitaip yra, nei besiginčijantieji sprendžia. Norint kad laivas plauktų ar skęstų, jis turi būti vandenyje, o apygardiškos valdžios laivas nusėdęs dumblyje kiūkso. Na, tai kur čia plauksi ar skęsi?

Tiesa, valdžios pareigūnai mėgina irstyti, bet kai griebia už irklų tai tik vieni ant kitų dumbliu taškosi ir gana. Kai savo tarpe pasitaškymo neužtenka, tai drebia ir ant kitų. Po nepavykusio finansinio vajuus kluvo ir Balfui, ir Tarybos nariams, ir Centro Valdybai. Juk kas nors turi nepasisekimą atpirkti. Kaipgi kitaip. Negi ims apygardiška valdžia ir prisipažins, kad pinigams sukelti reikia šiek tiek ir sugebėjimo, daugiau darbo, daugiau supratimo. Tai kaip čia dabar...

Jeigu kas negražiai atsilieptų apie švietimo tvarkymą, tai reiktų atkirsti, kad turi piktos valios. Nagi, va, apygardiška valdžia padalino pinigus lituanistinėms mokykloms. Ir tuo jau labai nusigyrė. O niekas ir neklausia, ar tie pinigai apygardos valdybos sukelti, ar pačių mokyklų pavasario šventėje sunešti ir uždirbti. Tai taip išeina, kad švietimo ir jaunimo reikalų arkliuku mėginama jodinėti ne tiek dėl mokyklų, kiek...

Na, centriška švietimo valdžia tai visai gerai pasireiškė. Sako, kad labai gerai buvo pasiruošta mokytojų konferencijai. Paskaitininkas net iš Kalifornijos buvo iškvieistas, visi reikalingi konferencijai atributai paruošti, iš-

spausdinti ir dalyviams įteikti. Tik vienas menkas dalykėlis nebuvo tobulai atliktas — nesugebėta pakviesti mokytojai. Svečių skaičius tikruosius konferencijos dalyvius žymiai viršijo. O jų nedaug tebuvo.

Darbas laikomas atliktu ir šiuo arkliuku vėl visa švietimo taryba galės snūduriuodama joti, iki kokia a la Duonelaičio mokykla į pašoną bakstels ir pabuđins, tada vėl bus konferencija. O degantieji lituanistinio švietimo reikalai tepalaukia.

Dar pabaigai. Apygardiška valdžia, susidedanti iš devynių (minus keturi) kadencijos užbaigai artėjant griebiasi humoro literatūros vakarą rengti, nes juk reikia ką nors kultūriškai nuveikti. Kitaip valdžią, moteriška persvara, turintieji negalės tokiu žymiu įvykiu pasigirti. Bet tai tikrai geras darbas, bet jis simbolizuoja visą apygardos valdybos kadencijos veiklą, ar ta veikla nebuvo tik humoras? Bet anaipol nejuokingas, nemalonus ir net kartais nenaudingas.

O kaip bus su dainų švente? Spaudoje žinios labai jau labai skūpios. Gal jų nėra?

Kvaraciejus

SKAITYK PATS IR PARAGINK
KITUS SKAITYTI
NAUJIENAS

REMKITE TUOS BIZNIERIUS
KURIE GARSINASI
“NAUJIENOSE”

Pranešimas
DR. FRANK GASIOR — DANTISTAS

Diplomuotas mokslininkas
Turis daktarą mokslininkas
Medicinos technologas

Dabar atidaro savo kabinetą šioje apylinkėje.
6824 SOUTH PULASKI RD. Tel.: 581-4627

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

Mes turime įdirbta reputacija pilno pasirinkimo A-1 rūšies
stako lentų ir namams materiolių.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY

3039 SO. HALSTED STREET — Tel.: VICTORY 2-1272

STANLEY LITVINAS — REGIONAL SALES MAN

Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.